

ĐOÀN THANH NIÊN VỚI SỨ MỆNH LỊCH SỬ TRONG CÁCH MẠNG THÁNG TÁM 1945

Cách mạng tháng Tám năm 1945 thành công là sự kiện mang tính bước ngoặt trong lịch sử đấu tranh cách mạng của dân tộc Việt Nam. Trong thành công ấy, có một thế hệ thanh niên Việt Nam yêu nước và dấn thân vì sự nghiệp giải phóng dân tộc. Họ có nhiều hoàn cảnh riêng khác nhau nhưng tất cả đều chung lòng nhiệt huyết yêu nước, cùng hăng hái muốn hành động, muốn làm những việc ích nước lợi dân khi đất nước đang có những chuyển biến sôi động.

Trong những ngày mùa thu tháng Tám 1945 sục sôi, các cuộc khởi nghĩa bùng nổ liên tiếp giành thắng lợi, cả ở nông thôn và đô thị, trong đó giữ vai trò quyết định là những cuộc khởi nghĩa thành công ở các đô thị lớn (Hà Nội, Huế, Sài Gòn), xóa bỏ bộ máy thống trị của Nhật, thành lập chính quyền cách mạng nhân dân trong cả nước trước khi quân đồng minh vào Đông Dương để tước vũ khí của quân Nhật.

Từ ngày thành lập cho đến khi cách mạng tháng Tám 1945 thành công, Đoàn ta có các tên gọi khác nhau, giữ những nhiệm vụ chính trị khác nhau, song đều hướng tới một mục tiêu cao cả nhất - vì độc lập dân tộc. Tương ứng với mỗi thời kỳ, Đoàn Thanh niên có những đóng góp cực kỳ quan trọng, bám sát thực tiễn và hoàn thành xuất sắc mọi nhiệm vụ cách mạng mà Đảng giao cho.

Nhắc đến đóng góp của tuổi trẻ trong thành công của cách mạng tháng Tám 1945, trước tiên chúng ta phải nhắc đến công lao to lớn của người thanh niên Nguyễn Tất Thành sau này đổi tên là Nguyễn Ái Quốc - Người đã thực hiện cuộc hành trình hết sức quả cảm và gian lao tìm đường cứu nước, cứu dân... Trải qua hơn 10 năm bôn ba khắp năm châu, bốn bể, vượt lên mọi khó khăn, thử thách, Nguyễn Ái Quốc đã mang ánh sáng chủ nghĩa Mác - Lênin về xua tan bóng tối bao trùm lên con đường cách mạng Việt Nam trong suốt

những năm đầu của thế kỷ XX. Với lý luận sắc bén, kinh nghiệm phong phú, tác phong cởi mở, Nguyễn Ái Quốc đã tạo nên niềm tin mạnh mẽ cho số thanh niên yêu nước và đưa họ đến với chân lý cách mạng.

Thứ hai, đó là vai trò của Đoàn trong việc tập hợp đoàn kết rộng rãi các tầng lớp thanh niên Việt Nam. Đoàn Thanh niên cộng sản ra đời đảm nhận sứ mệnh lịch sử Đảng trao, qua 2 cuộc tổng diễn tập cách mạng để đến với thành công của cách mạng tháng Tám đã thể hiện được rõ vai trò này. Hàng nghìn thanh niên cảm tình với Đoàn được tập hợp trong các tổ chức như Sinh hội, Hội cứu tế, Hội thể dục thể thao... tạo thành đội ngũ nòng cốt đảm đương vai trò là lực

lượng xung kích đi đầu trong cao trào cách mạng 1930 - 1931 và cao trào cách mạng 1936 - 1939. Phối hợp với tuổi trẻ Nghệ Tĩnh, tuổi trẻ cả nước ta trong thời gian này đã đẩy mạnh mọi mặt đấu tranh chống quân thù. Biết bao đoàn viên thanh niên cộng sản đã hy sinh anh dũng với tư thế hiên ngang trước họng súng của quân thù như anh Lý Tự Trọng trước toà án của kẻ thù đã dũng dạc tuyên bố: "Tôi hoạt động có suy nghĩ, tôi hiểu việc tôi làm. Con đường của thanh niên chỉ là con đường cách mạng, không thể có con đường nào khác"; là anh Cao Xuân Quế, 17 tuổi, quê ở xã Lĩnh Sơn, huyện Anh Sơn (tỉnh Nghệ An), anh là một thanh niên rất hăng hái, kiên trung và quả cảm...

Song song với nhiệm vụ đấu tranh chính trị và văn hóa, Đoàn cũng giữ vai trò vô cùng to lớn trong việc xây dựng các đơn vị vũ trang và bán vũ trang. Các cơ sở Đoàn đã động viên nam nữ thanh niên ra sức luyện tập quân sự, tham gia các đội tự vệ, chiến đấu dũng cảm chống địch đàn áp, khủng bố, càn quét, bảo vệ căn cứ địa và cơ sở cách mạng. Tháng 8/1944, theo chủ trương của Đảng, Tổng bộ Việt Minh kêu gọi và phát động phong trào "Sấm vũ khí, đuổi thù chung". Đoàn Thanh niên Cứu quốc và các tổ chức cứu quốc trong Mặt trận Việt Nam đã nhiệt liệt hưởng ứng. Phong trào xây dựng lực lượng vũ trang, xây dựng căn cứ địa và chuẩn bị khởi nghĩa được Đoàn coi là nhiệm vụ hàng đầu của tất cả đoàn viên, thanh niên.

Để chuẩn bị xây dựng quân đội cách mạng của Đảng, Nguyễn Ái Quốc đã chỉ thị thành lập Đội Việt Nam Tuyên truyền giải phóng quân và giao cho đồng chí Võ Nguyên Giáp phụ trách. Ngày 22/12/1944, Đội Việt Nam Tuyên truyền giải phóng quân chính thức thành lập ở Cao Bằng. Trong số 34 chiến sĩ đầu tiên ấy, tuyệt đại bộ phận là đoàn viên và đảng viên trẻ tuổi trong đó có các đồng chí mới ở tuổi 17, 18 như đồng chí Liên, đồng chí Thế Hậu...

Trong Cách mạng tháng Tám, vai trò của Đoàn thể hiện rõ nét khi Đoàn Thanh niên trực tiếp tham gia và làm nên thành công của cuộc tổng khởi nghĩa. Sau khi Nhật đảo chính Pháp, khắp cả nước đã dấy lên cao trào kháng Nhật. Ở Hà Nội, nếu cuối năm 1944 chỉ mới có một tổ chức tự vệ ở trường bay Gia Lâm gồm 3 đồng chí đoàn viên thanh niên cứu quốc, đến tháng 8/1945, toàn thành phố đã có trên 1.000 đoàn viên và những thanh niên được Đoàn giáo dục tham gia các đội tự vệ, đội tuyên truyền xung phong và đội danh dự. Đoàn Thanh niên Cứu quốc thành Hoàng Diệu tổ chức nhiều cuộc mít tinh, huy động hàng trăm nam nữ thanh niên tham gia ở xã Mỹ Trì, Chợ Canh, làng Láng, v.v... Các tổ tuyên truyền xung phong của Đoàn đột nhập diễn thuyết tại các trường Gia Long, Kỹ Nghệ thực hành; nhà máy rượu... ở Chèm và dọc đường

Buổi các đội tự vệ thanh niên thường chặn các xe vận tải chở thóc, gạo của Nhật tịch thu và phân phát cho đồng bào nghèo.

Ở Huế, Đoàn Thanh niên Cứu quốc giữ vai trò nòng cốt trong các đội tự vệ và tuyên truyền xung phong - tổ chức Đoàn đã bắt mối được với các nhóm bảo an, tổ chức việc mua súng, lấy súng địch để trang bị cho lực lượng vũ trang của ta... nhiệm vụ trừng trị bọn ác ôn và bọn Việt gian ngoan cố của các đội tự vệ được nhân dân nhiệt liệt hoan nghênh và cổ vũ mạnh mẽ đã góp phần đẩy mạnh cao trào cách mạng trong cả tỉnh.

Ở Sài Gòn, các đội tự vệ, thanh niên xung phong cũng được hình thành nhanh chóng và thu hút hàng trăm đoàn viên, thanh niên tham gia. Đặc biệt, Thanh niên Tiền Phong được thành lập ở Sài Gòn, bác sĩ Phạm Ngọc Thạch là thủ lĩnh. Chỉ trong sáu tháng, số lượng Thanh niên Tiền phong tại Sài Gòn đã lên tới 8 vạn. Đây là lực lượng xung kích của cách mạng được sự lãnh đạo trực tiếp của Đảng, luôn đi đầu trong các hoạt động đấu tranh ở Sài Gòn. Hình ảnh Thanh niên Tiền phong với trang phục quần soọc xanh hoặc màu sẫm, áo sơ mi trắng, dép cao su quai chéo, mũ rộng vành, huy hiệu có hình mũi tên thẳng đứng, dù trang bị thô sơ, chỉ có tấm vòng vạt nhọn, đeo dao găm và cuộn dây thừng ngang lưng nhưng khẩu lệnh hô hào sảng: Hô "Thanh niên!" - đáp "Tiến!" đã trở nên quen thuộc trên đường phố Sài Gòn. Các đội tuyên truyền xung phong đã tuyên truyền sâu rộng trong thanh niên và nhân dân chương trình và Điều lệ của Mặt trận Việt Minh.

Đoàn Thanh niên Cứu quốc lúc này đã có lực lượng hùng hậu gần 30.000 đoàn viên và thanh niên cảm tình của Đoàn có mặt ở các trung tâm chính trị - kinh tế lớn của cả nước. Đây là đội quân xung kích giữ vai trò nòng cốt trong cao trào khởi nghĩa của quần chúng. Từ ngày 14 đến ngày 18/8, cuộc Tổng khởi nghĩa đã giành được thắng lợi ở nhiều huyện trong khu giải phóng và một số tỉnh đồng bằng ở miền Bắc, một số tỉnh ở miền Trung, và ở các thị xã Bắc Giang, Hải Dương, Hà Tĩnh, thị xã Hội An (Quảng Nam)...

Chỉ trong vòng hơn 10 ngày đêm, cuộc Tổng khởi nghĩa đã giành thắng lợi hoàn toàn từ Lạng Sơn đến Cà Mau. 25 triệu đồng bào cả nước đứng lên làm chủ vận mệnh Tổ quốc Việt Nam. Ngày 2-9-1945, tại Quảng trường Ba Đình (Hà Nội) trước cuộc mít tinh của một biển người, Chủ tịch Hồ Chí Minh thay mặt Chính phủ lâm thời đọc bản Tuyên ngôn độc lập lịch sử tuyên bố trước nhân dân Việt Nam và nhân dân thế giới: Nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa ra đời.

Trong cao trào giải phóng dân tộc mà đỉnh cao nhất là cuộc Tổng khởi nghĩa tháng Tám năm 1945, dưới ngọn cờ của Đảng và Chủ tịch Hồ Chí Minh, Đoàn Thanh niên Cứu quốc đã đóng vai trò to lớn trong tập hợp, đoàn kết, tổ chức tuổi trẻ cả nước góp phần xứng đáng vào thành công to lớn của cuộc Tổng khởi nghĩa. Ngày nay, trong giai đoạn CNH - HĐH, hội nhập và đổi mới, tuổi trẻ Việt Nam đang có mặt trên khắp mọi miền đất nước ở những nơi gian khổ và ác liệt nhất, họ vẫn tỏ rõ tinh thần quả cảm, nhiệt tình cách mạng, có chí tiến thủ và bản lĩnh ngoan cường, lao động sáng tạo với ý thức trách nhiệm cao. Trọng trách của sự nghiệp đổi mới đang đặt ra trước mắt tuổi trẻ những nhiệm vụ to lớn. Trong mọi hoàn cảnh, họ luôn là người kế tục trung thành và xuất sắc sự nghiệp cách mạng của Đảng. Lý tưởng chiến đấu của tuổi trẻ Việt Nam cũng chính là mơ ước ngàn đời của các thế hệ người Việt Nam yêu nước, luôn nung nấu một hoài bão lớn: Xây dựng Tổ quốc Việt Nam "dân giàu, nước mạnh, xã hội công bằng, dân chủ, văn minh".

Điểm lại một số nét cơ bản như vậy để thấy được vai trò của các lớp thanh niên có lý tưởng cách mạng trong quá khứ và hiện tại là cơ sở để chúng ta khẳng định vai trò to lớn của Thanh niên đối với tương lai dân tộc. Từ đó, Đảng, Nhà nước nói chung và các tổ chức Thanh niên nói riêng cần có những nội dung, biện pháp, hình thức và chính sách phù hợp để giáo dục, đào tạo, bồi dưỡng thanh niên một cách khoa học và có hiệu quả hơn, đặc biệt là trong lĩnh vực giáo dục lý tưởng cách mạng thanh niên.

Doãn Tông Vĩnh